

MEYVEÇİLİKTE İÇ MEKAN AŞILARI-1

Prof. Dr. Ümit SERDAR

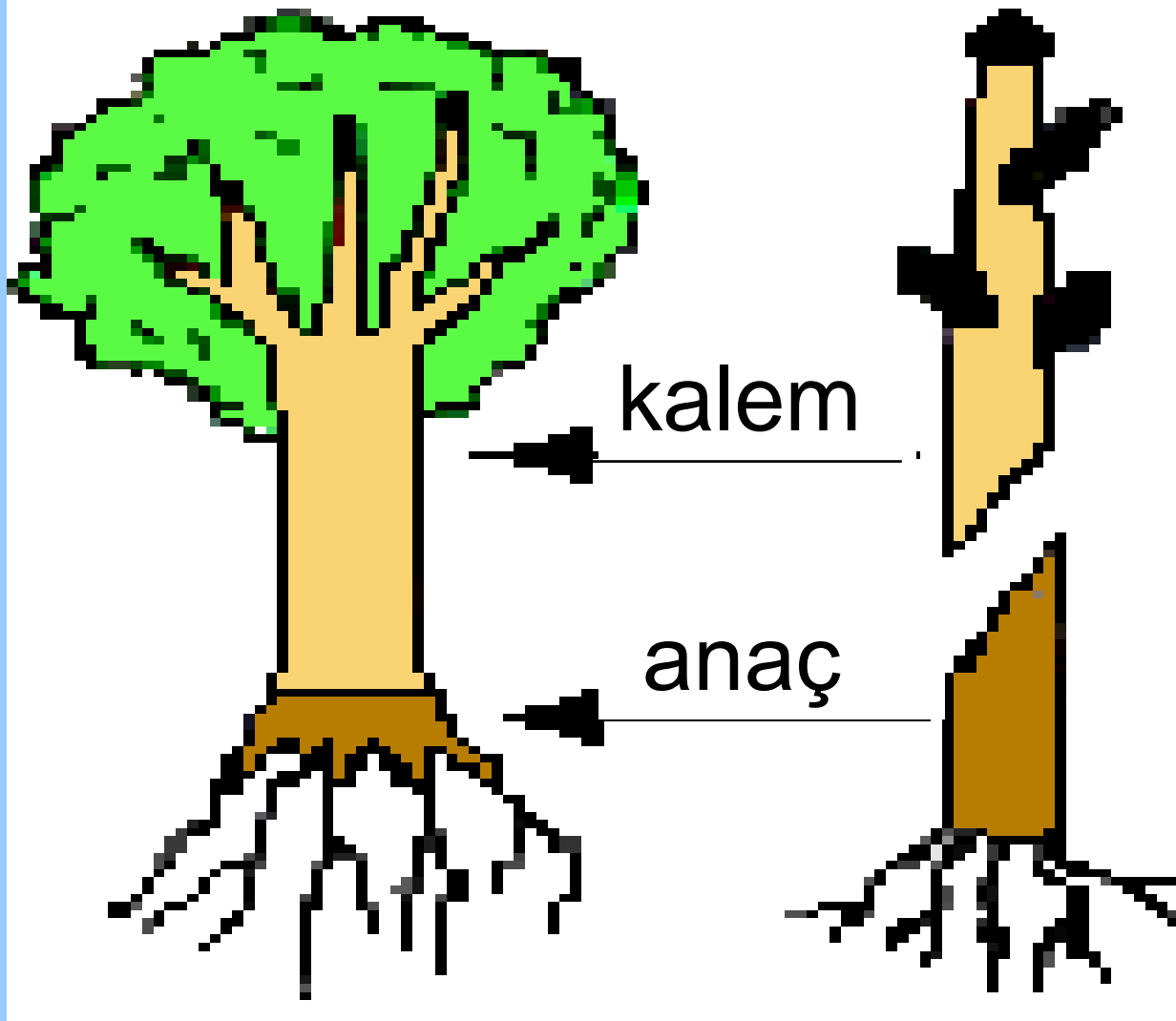
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi

userdar@omu.edu.tr

Bir meyve tür veya çeşidinden alınan bir göz veya kalemin anaç üzerine yerleştirilmesine **aşı**, bu şekilde yapılan çoğaltmaya **aşı ile çoğaltma** denir.

- Aşı ile çoğaltmada iki farklı materyal vardır: **Anaç ve kalem**.
- **Anaç**: Üzerine aşı yapılan bitki veya bitki parçası
- **Kalem**: Çoğaltmayı istediğimiz bitkiden alınan sürgün parçasıdır.

ANAÇ VE KALEMDEN OLUŞAN KÖK VE TAÇ SİSTEMİ

Meyve fidanı üretiminde aşılar farklı yaştaki bitki veya bitki dokularına uygulanabilir:

- Bu amaçla genellikle 1-2 yaşlı anaçlar kullanılır. Bununla birlikte, bazı meyve türlerinde iç mekanda
- Yeni çimlenmiş tohumu, kökçüğe, hipokotile veya epikotile,
- İn vitro veya in vivo koşullarda elde edilen bitkiciklere aşı yapılabilir.

Çimlenmiş tohum, kökçüğe, hipokotile ve epikotile uygulanan aşılar

- Tohum, kökçük ve hipokotil aşıları genellikle kestane, ceviz, makademya ve kamelyada
- Epikotil aşıları ise kestane, mango, kamelyada uygulanabilmektedir.

Çimlenmiş tohumla, kökçüğe, hipokotile ve epikotile uygulanan aşılardan avantajları

- Fidan yetiştirme süresi kısalmır
- Aşılı fidan üretimi daha küçük alanlarda yapılabilir
- Fidan üretim maliyeti azalır
- İnce aşı kalemleri kullanılabilir
- Aşı zamanı sınırlı değildir

Tohum aşısında işlem aşamaları:

Bu yöntemde aşı işlemi tohumda çimlenme başladıktan sonra yapılmaktadır.

Tohum aşısında işlem aşamaları:

Önce radisil 1-1.5 mm tohum kabuğunu da içerecek şekilde kesilir

Tohum aşısında işlem aşamaları:

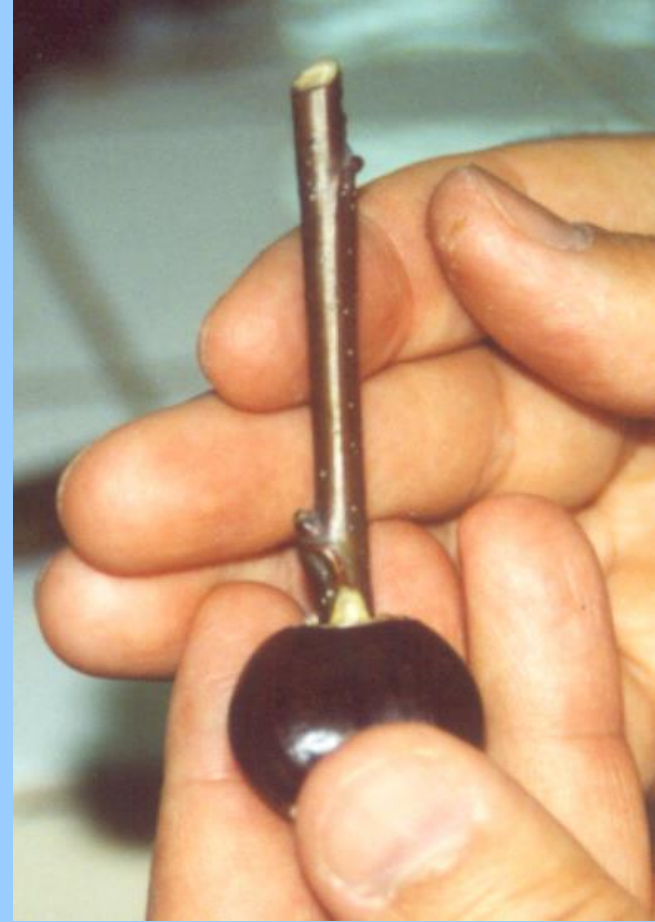
Daha sonra keskin bir bıçak veya falçata ile tohumda yer açılır

Tohum aşısında işlem aşamaları:

Aşı kalemi V şeklinde hazırlanır

Tohum aşısında işlem aşamaları:

Hazırlanan kalem tohumda açılan yere yerleştirilir

Tohum aşısında işlem aşamaları:

Kalemin üst kısmına aşı macunu sürülür

Aşılanmış olan tohum; torf, perlit, kum vb. materyal içerisine yerleştirilir

Ters kökçük a ısında işlem aşamaları

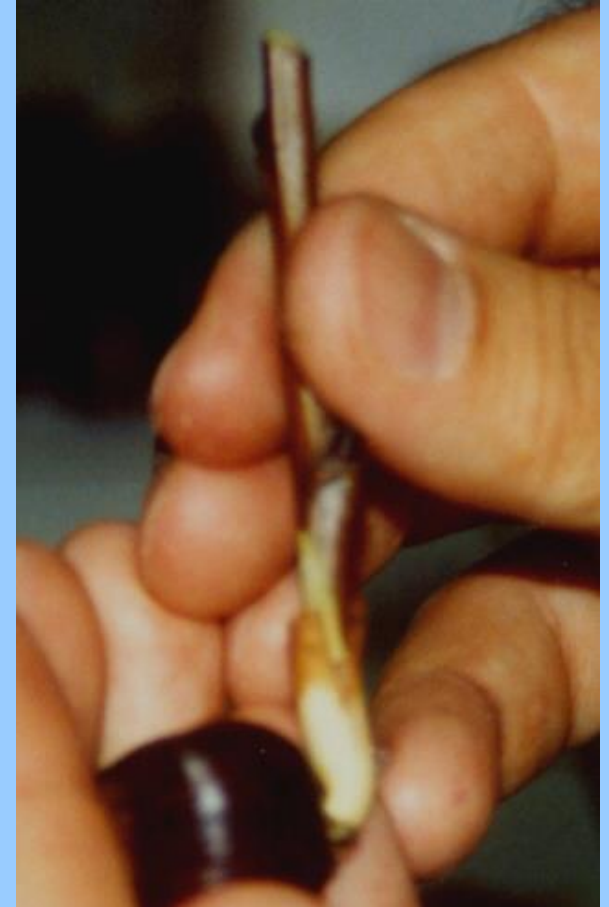
Bu yöntemde çimlenmeye ba layan tohumun radisil ucu 4-5 cm'den kesilir

Ters kökçük aşısında işlem aşamaları:

Keskin bir bıçak ile radisil ortadan ikiye yarılır

Ters radisil aşısında işlem aşamaları:

Aşı kalemi V şeklinde hazırlanır ve radisilde yarılan kısma yerleştirilir

Ters kökçük aşısında işlem aşamaları

Aşı yeri parafilm ile bağlanır ve kalemin üst kısmına aşı macunu sürülür

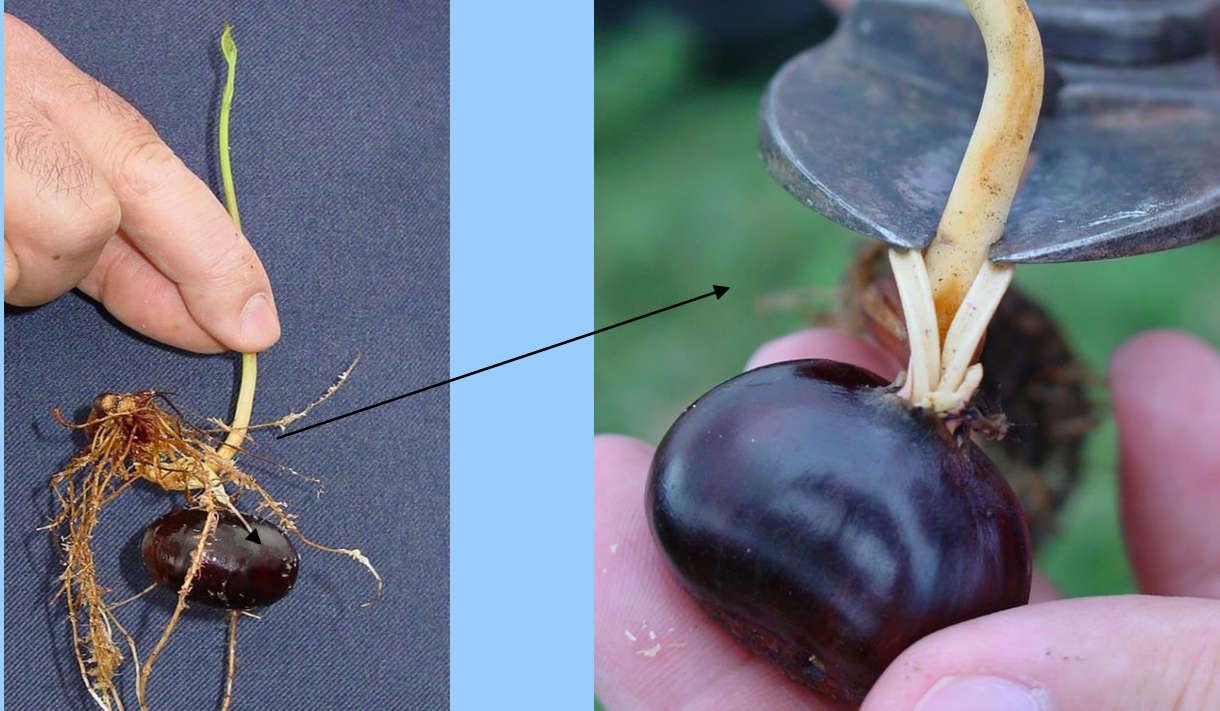

Hipokotil aşısında işlem aşamaları:

Bu yöntemde anaç olarak yeni sürmüş, boyu 10-15 cm olan bitkiler kullanılmaktadır

Hipokotil aşılarında işlem aşamaları:

Epikotil, kotiledon bağlarının üstünden kesilir

Hipokotil aşılarında işlem aşamaları

Hipokotil, kotiledon bağları arasından keskin bir bıçakla ortadan ikiye yarılır

Hipokotil aşılarında işlem aşamaları

Aşı kalemi V şeklinde hazırlanır

Hipokotil aşılarında işlem aşamaları

Hazırlanan kalem,
hipokotilde açılan
yere yerleştirilir

Hipokotil aşılarında işlem aşamaları

Aşı yeri parafilm ile
bağlanır

Kalemin üst kısmına
aşı macunu sürülür

Epikotil Aşıları

- 6-8 yapraklı, çapı ≥ 2.5 mm olan 2-3 aylık çöğürlere uygulanır
- Aşı işleminde farklı yöntemler kullanılabilir
  - Yongalı göz aşısı
  - Yarma aşısı

Epikotil üzerine yongalı göz aşısında işlem aşamaları:

Anaçta aşı gözü takılacak yer hazırlanır

Epikotil üzerine yongalı göz aşısında işlem aşamaları:

Aşı kaleminden yongalı göz alınır

Epikotil üzerine yongalı göz aşısında işlem aşamaları:

Aşı gözü anaç üzerine
yerleştirilir

Aşı bağı ile bağlanır

Epikotil üzerine yarma aşıda işlem aşamaları

Epikotil, 4-7 cm'den kesilir

Epikotil, ortadan ikiye yarılır

Epikotil üzerine yarma aşıda işlem aşamaları

Aşı kalemi V şeklinde
hazırlanır

Hazırlanan kalem, epikotilde
açılan yere yerleştirilir

Epikotil üzerine yarma aşıda işlem aşamaları

Aşı bağı ile bağlanır ve kalemin üst kısmına aşı macunu sürülür

Mikro Aşılama

Çoğaltmayı istediğimiz bitkiden alınan 0.1-0.8 mm sürgün ucu meristemünün, **binoküler mikroskop altında**, değişik biçimlerde kesit açılmış anaçlar üzerine, steril koşullarda yerleştirilmesi işlemidir.

Mikro Aşılama Yönteminin Amaçları

- Birçok bitki tür ve çeşidinde virüs ve benzeri etmenlerden arındırılmış aşılı fidan elde edilmesi
- Üstün özelliklerdeki çeşit/anaç kombinasyonlarına ait aşılı bitkilerin sağlıklı olarak kısa sürede elde edilmesi
- Aşı yerinde meydana gelen değişimlerin incelenmesi
- Aşı uyumsuzluğu mekanizmasının incelenmesi amacıyla kullanılmaktadır.

Mikro Aşılama Yöntemi

- Turunçgiller,
- Şeftali,
- Kiraz,
- Erik,
- Kaysı,
- Badem,
- Elma,
- Üzüm,
- Avokado,
- Kamelya vb. bitkilerde kullanılmaktadır.

Mikro aşılama yönteminde **vegetatif** veya **generatif anaçlar** kullanılmaktadır.

Vegetatif Anaçlar:

İn vitro koşullarda sürgün ucu kültürü ya da tek gözlü boğumların kültüre alınmasıyla elde edilen yumuşak dokulu mikro çeliklerdir.

Generatif Anaçlar:

-in vivo'da perlit içinde veya

-in vitro'da steril besin ortamında tohumların çimlendirilmesiyle elde edilmiş çöğürlerdir.

İn vitro mikro aşılama da aşı kalemleri **in vivo** veya **in vitro** koşullarda yetiştirilen bitkilerden alınmaktadır.

İn Vivo Koşullarda: çeliklerin sürdürülmesiyle elde edilen sürgünler, sera ya da iklim odalarında yetiştirilen bitkiler veya dış ortamda yetiştirilen bitkilerden

İn Vitro Koşullarda: sürgün ucu kültürü ya da tek gözlü boğumların in vitro'da kültüre alınmasıyla elde edilmiş bitkilerden

izole edilen 0.1- 0.8 mm büyüklüğündeki sürgün ucu meristemleri kullanılmaktadır.

Mikro Aşılamada İşlem Aşamaları

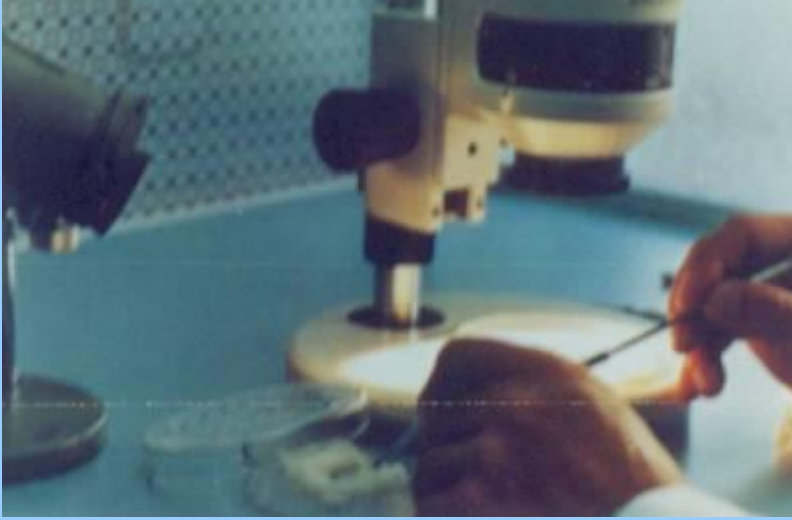

Anaç

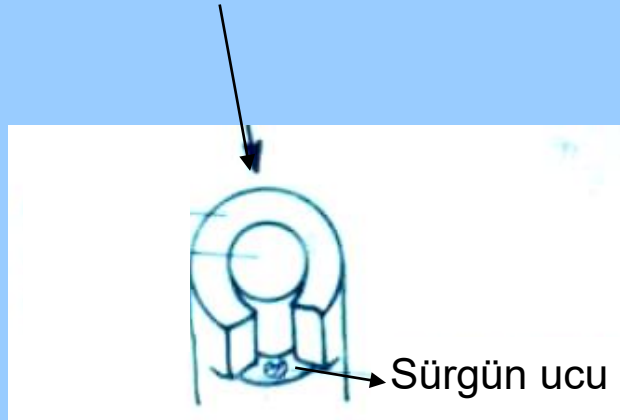
Anaca ait genç sürgünün 1,5-2 cm'den tepesi kesilir

Mikro Aşılamada İşlem Aşamaları

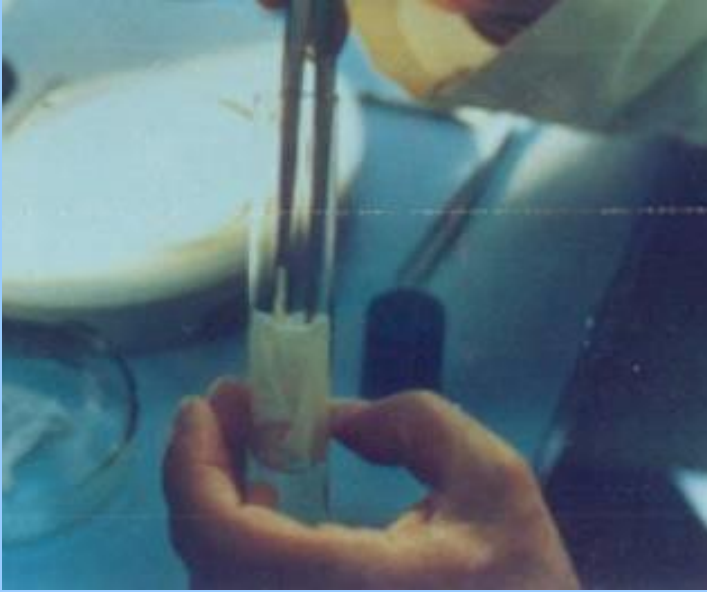
**Aşı kalemi alınacak bitkiden sürgün ucu
(apikal meristem) alınır**

Mikro Aşılamada İşlem Aşamaları

Sürgün ucu (apikal meristem), anaç üzerine yerleştirilir

Mikro Aşılamada İşlem Aşamaları

**Aşılı bitki tüp içerisine
yerleştirilir**

**Aşılı bitkiye kurutma
kağıtları ile destek verilir**

Mikro Aşılamada İşlem Aşamaları

Aşı sürgününün oluşumu

Mikro Aşılamada İşlem Aşamaları

Aşılı bitkiler tüpler içerisinde geliştirilir